БРОЙ 227 Година XXIX 107.11 — август 2022 Цена 1,00 лв. ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА Основан от Д.Б.Митов и списван от него от 1928 г. до 1944 г. в София КАТ № 430 ISSN 1310 - 7917

ОТДАДЕН НА ДУХОВНОТО: КРУМ ГЕОРГИЕВ НА 90 ГОДИНИ

Слово, произнесено на юбилейната му вечер - 18 юни 2022 година

Уважаеми съграждани,

Възрастта не е порок, са казвали мъдри хора. Но в повечето случаи това звучи като успокоение за онзи, който е навършил определен брой години, но така или иначе е прекрачил чертата на активния обществен, икономически или културен живот. И сега му остава да слуша сладките за слуха му приказки за пълноценно преживяното време.

Но в Стара Загора има един човек, когото с пълно основание можем да наречем Властелин над времето. Човек, който не се подчинява сякаш на природните закони и на деветдесет години продължава да бъде един от най-активните творци не само на културна Стара Загора, но и на България. Този човек ни е събрал тази вечер в емблематичната сграда на нашата опера, не само да се порадва на уважението и преклонението ни пред творческото му и обществено дело, но и да ни докаже, че за създателя на духовни ценности възрастта е наистина нещо абсолютно относително.

Този човек е академик Крум Георгиев, почетен гражданин на Стара Загора, фолклорист, композитор, музикант, поет, събирач на разпилените понякога духовни ценности, които народът ни е създал през вековете, ревностен пропагандатор на българското, на стойностното в днешното противоречиво време.

Зная, че за него наградите и званията

не са най-важното нещо в живота му. Защото, макар да са отражение на вътрешната работа на ума и сърцето, те са преди всичко нещо, което се вижда и отстрани. Но нека все пак ги споменем. Крум Георгиев е кавалер на голямата международна награда "Оскар" за фолклор. Българското министерство на културата го награди с огърлието "Златен век", то се присъжда за особени духовни заслуги. Крум Георгиев е член на Международната академия за традиционно изкуство. Носител е на "Кристална лира" на Съюза на музикалните и танцови дейци. През далечната 1969 година получава орден "Кирил и Методий" сребърен.

Както не един или двама български таланти, Крум Георгиев е роден в малък град, Кърджали, в семейство на тютюноработници. Но от малък има влечение към сцената. В четвърто отделение е цар Слънце в пиесата "Зорница и Вечерница". И в тези ранни години разбира, че под светлината

Като десетокласник е режисьорпостановчик на "Царска милост" от
Камен Зидаров и "В полите на Витоша"
от Яворов. Влече го и музиката.
Капелмайсторът Борислав Николов
му помага да опознае и класическата
музика: Вебер, Моцарт, Доницети, Щраус, Пучини... Естествено посоката може
да бъде само една — Консерваторията.
Завършва при Илия Йосифов оперно
пеене, а след това и хорово дирижиране.

Така се случва често в живота: човек среща по-късно голямата си любов, след като е мислил, че преди това вече е преживял тази среща. Една голяма българска фолклористка Райна Кацарова го препоръчва на Филип Кутев, който привлича Крум Георгиев към тази негова истинска, макар и малко по-късна любов – фолклора.

С годините Крум Георгиев така дълбоко навлиза в проблематиката, че има своя собствена позиция, свое виждане по отношение на това народно богатство. Фолклорът според нашия юбиляр не е само песен, танц и слово, обреди, обичаи, митове и легенди, хранителна култура, той е преди всичко духовността на народа ни. И Крум Георгиев води понякога истинска битка да опази родния фолклор от криворазбрани модернизации или подражание на чужди образци, както и против привнесени идеологически влияния.

/на стр. 2/

ТАЗИ ГОДИНА СЕ НАВЪРШВАТ 145 ГОДИНИ ОТ СТАРОЗАГОРСКИТЕ КЛАНЕТА. НЕКА СИ СПОМНИМ С ПОКЛОН ЗА ИЗБИТИТЕ НАШИ ДЕДИ ОТ СТАРОЗАГОРСКО И НОВОЗАГОРСКО.

<u>Йордан АТАНАСОВ</u>

ПРЕВРАТНОСТ

Усещане за свобода жадувана се носи пред облаците тъмни на войната. Началото на битките е, но въпросите пулсиращи светулки са... - в сърцата.

Струи надежда. Във зачернената нива - душата българска - надеждата попива. Във този град със много имена описан днес кръст и нож до пистолета дишат.

Потайна радост в улиците му извира. И заралии чакат оня неизмислен час, когато тук ще дойдат руски богатири и ще ечи небето от славянски глас.

Очакване и страсти. Сега е времето. Сега страхът дълбае ями във тирана. Славейков-старши сбира млада смяна. И никне свободата като житно семе.

Не знае още за превратността градът: че утре турчинът ще му пролей кръвта, и ще бесней от бяс над бащино огнище.* И как от този град не ще остане нищо.

Но този град с годините възражда всичко: площади, улици и къщи, южен смях... И аз, макар поет незнаен, имам лично живот отдаден в него със любов и грях.

^{*} На 19 юли 1877 г. Сюлейман-паша посича над 2500 старозагорци в храма "Света Троица".

монографии: той е автор на над 20 000 стра-

ници правна литература, кои е са в процес

на преиздаване. След неговата кончина

беше учредена Фондация "Крисгиан Таков",

която основа конкурс "Стипендия Кристиан

Таков" за студенти в специалност "Право"

в СУ и ежегодно отпуска финансови награ-

ди под формата на стипендии на изявени

млади юристи. Идеята е те да бъдат под-

крепени в натрупването на правни знания

за постигане на значими обществени цели.

Фондацията е съорганизатор (заедно с Кул-

турния център на Софийския университет)

на ежегодния "Форум за справедливост", на

който се изнасят лекции на тема "Що е то

Ето как виждаше гази сложна тема

Кристиан Таков: "Справедливостта се

създава не само от правосъдието. Тя се съз-

дава от морала, от обичта, от приятелските

връзки, от религията."; "Различавайте

човека от делата му: тях дамгосвайте, него

привличайте. Не отричайте никому шанса

да се покае, поправи и развие."; "Напра-

веното добро при реформите винаги е ес-

тествено, а допуснатите грешки – всякога

Посвещавам на Галя Йончева и на уни-

калната личност Кристиан Таков това

справедливост?".

непростими."

ОТДАДЕН НА ДУХОВНОТО АКАДЕМИК КРУМ ГЕОРГИЕВ НА 90 ГОДИНИ

/om cmp. 1/

пълноценно своя потенциал на цата от нашия дом", "Песни, стихове и ръководител на фолклорни колективи забавалки за деца големи и по-малки". в почти цяла Югоизточна България: Към последната книжка има диск Димитровград, Хасково, Ямбол, с песнички, композирани от автора. Сливен, Казанлък, а от 1990 година и Отдавнашна мечта на Крум е да се в Стара Загора. Тези градове стават възпитава у децата и младите хора жалоните, които определят нелекия, любов към изкуството не формално, сложен, но вдъхновяващ творчески път а с отдаденост, каквато той самият на Крум Георгиев. Той е организатор на притежава. Бъдещето на България е фестивали, на прегледи на народното ръцете на просветените, облагородени, творчество, член е на журита, идеен пръскащи светлина момчета и момивдъхновител на десетки фолклорни чета. На тази своя мечта той е посвемаскарадни игри носят почерка на този По време на пандемията сътворява талантлив ръководител.

Битките, които води Крум Георгиев песни по негови стихове. с недалновидността, с прибързаните и често пагубни официални решения в да се движи достолепно с култовия си сферата на културата и в частност на бастун по алеята с кестените. фолклора и художествената самодейност са не една и две. През 1990 година с Мирчев и Иван Хаджихристов, художедин замах са закрити центровете ника Димитър Караджов, други голеза художествена самодейност. А това ми имена на родната духовност. Днес са организаторите на любителското често съзирам фигурата на Крум Георхудожествено творчество. гиев, човекът, който написа талантли-Професионалните ансамбли за народни ви стихотворения, изпълнени със свепесни и танци и цялата любителска жест, деликатност и тънка ирония за художествена култура изпадат в въпросния бастун, този късен другар безтегловност. Но Крум Георгиев не е в живота му, за представителките на от хората, които лесно губят битките, нежния пол, които са го вдъхновявали щом те са за справедлива и достойна през годините, за обичта между хората. кауза. Той е един от хората, които толкова необходима днес. решават да се създаде Общество за фолклор, инициатива, подкрепена като "град на мечтите". За да остане от съмишленици. Това общество е такъв нашият град, най-важни са спасителният въздух за народното хората му. Такива като Крум Георгиев, художествено творчество. Кой би бил като този посланик на красотата, на по-достойният председател от Крум духовността, на българското. Човекът, Георгиев? На него му е гласувано който умее да хвърля мостове между доверието на учредителите.

На личното творческо досие на нашия съгражданин са записани Международния танцов фестивал в Стара Загора, ежегодно се възпроизвеждат Маскарадните игри, празник за стотици кукери от различни селища, Крум Георгиев създава Танцов ансамбъл към Тракийския университет, името на Крум е сред създателите на Клуба за народни хора в Община Стара Загора, активно участва в организирането на националния тракийски събор "Богородична стъпка", помага на хората от Старозагорските минерални бани да направят Еньовденския фолклорен събор. На Крум Георгиев е инициативата да се направят карнавалните игри "Кукериада" в Ямбол. Той дава идеята за възстановяването на хасковската "Китна Тракия пее и танцува", един от основателите е на Детския фестивал "Върбова свирка свири" в Болярово, негова е инициативата за Петропавловския събор в общините Велико Търново, Лясковец и Горна

Казват, че на почтена възраст у човек се възражда и расте любовта към най-малките, към децата. Нима чувствителното сърце на Крум Георгиев може да не откликне на тази благодарна публика. Поетичният му талант създава чудесни стихове за най-малките. Няколко негови стихосбирки носят любопитните и събуждащи интереса на детската аудитория книжки: "Бягай,

Зайко", "Подадена ръка", "Песнички Нашият съгражданин разгръща и забавалки", "Зрънца за посев", "Детретия си и четвърти албум за деца с

Ще го срещнете в градската градина

Там някога аз срещах поетите Иван

минало, настояще и бъдеще.

Покланям му се ниско. Гордея се, че

Таньо КЛИСУРОВ

Крум ГЕОРГИЕВ

РОДЕН КРАЙ

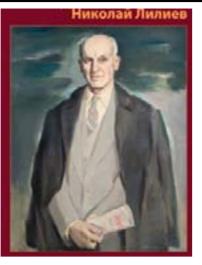
Земьо моя, обич несравнима, в твойта пазва кът прекрасен има, под крилото топло на Балкана хубост ненагледна е събрана.

Вее вятър свеж откъм горите и ухаят билки лековити, слънцето да стигне – в небесата се въздигат ято подир ято.

С викове и смях децата боси газят пъстроструйните потоци, а недрата коренчета впили, посевите плод са народили.

Ида ли в чужбина, се завръщам в края роден, в бащината къща. Влята е в сърцето и в душата любовта към теб, Родино свята!

ІХ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ "НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ"

юли - август 2022

Целта на националния конкурс за поезия "Академик Николай Лилиев" е да подпомага и популяризира поетичното творчество на автори над 18 години.

Конкурсът се организира от: Община Стара Загора, Дружество на писателите – Стара Загора, Фондация "Космос – Димитър Брацов", Регионална библиотека "Захарий Княжески".

Провежда се всяка година с подкрепата на Народно читалище "Николай Лилиев" –2005" – Стара Загора и Народно читалище "Даскал П.

Иванов – 1988" – Стара Загора.

В състава на конкурсното жури влизат утвърдени имена от съвременния

Медийни партньори на конкурса са списание "Птици в нощта" и вестник "Литературен глас". Условия за участие: Конкурсът е анонимен, на свободна тема. инициативи. Ансамбли, хорове, тил много от времето си през годините. Възраст на участниците: автори, навършили 18 години. Участие могат да вземат автори с творби, непубликувани под каквато и да е форма към крайната дата на кандидатстване. Всеки автор изпраща имейл, съдържащ до 3 (три) поетични произведения на електронен адрес: <u>n-liliev@abv.bg</u> в срок до <u>10 септември 2022 г.</u> Писмата (имейлите) трябва да съдържат заглавие, относно "За конкурса" и два прикачени файла: единият – с трите стихотворения заедно; другият – с личните данни на участника (три имена, дата, месец и година на раждане, пощенски адрес, телефон). Предоставените лични данни служат само за целите на конкурса, за идентифициране и награждаване на победителите.

> В конкурса не могат да участват: членове на конкурсното жури, организатори на конкурса, носители на първа награда от предишните издания на конкурса. Отчитането на резултатите от конкурса става на 1 октомври – Ден на българската поезия. Церемонията по награждаването е част от Есенните литературни Стара Загора 2022 г. Изпращайки творбите си, авторите се съгласяват имената и творбите им да бъдат публикувани в социалните мрежи, печатни и електронни медии в публикации, свързани с конкурса.

Награди: Първа награда – Награда на Кмета на Община Стара Загора Втора награда – Награда на Фондация "Космос – Димитър Брацов'

Трета награда – Народно читалище "Николай Лилиев – 2005" Наградите са парични. По преценка на журито се връчват и поощрения от Един поет определи Стара Загора Дружество на писателите – Стара Загора и Народно читалище "Даскал Петър Иванов – 1988". Всички лауреати от конкурса получават почетна грамота.

ИЗЛОЖБА ПОКАЗВА СПОРТНАТА СЛАВА НА СТАРА ЗАГОРА

Изложба Спортната слава на Стара Загора беше открита тържествено на 17 май 2022 г. в сградата на Регионалния исторически музей в Стара Загора. Тя ще остане експонирана до 31 август.

Илеята и инициативата за събитието е на Граждански клуб ЛИПА и Регионален исторически музей Стара Загора и то се осъществи с подкрепата на Община Стара Загора, спортисти ветерани и други партньори, след които е и Търговско-промишлена палата -Стара Загора. В изложбата са включени над 60 уникални купи и пластики и над

170 медала. Посветена е на Световния ден на спорта, 17 май. За първи път заедно се показват ценни спортни отличия на изявени старозагорски спортисти и отбори от всички видове спорт от напионални, европейски, световни и олимпийски състезания. Пелта на изложбата е обществеността на Стара Загора да изкаже заслужена почит на всички старозагорски спортисти, постигнали високи спортни постижения! Те трябва да бъдат пример и вдъхновение за младите спортисти - призовават организаторите.

По време на събитието, в което се включиха десетки ветерани и млади спортисти, трениращи в различни спортни клубове, з.м.с. Александър Томов, член на УС на Българската федерация по борба връчи специални плакети от името на Федерацията за принос в развитието на спорта в Стара Загора. Наградите заслужиха кметът на Стара Загора принос за развитието на спорта (тя беше връчена на заместник-кмета Красимира Чаректорът на Тракийски университет, доц. Добри Ярков, който постави през последните две години на по-високо ниво студент- одимпийски надежди.

я проф. Димо Гергинов, председател на спортния клуб към Тракийски университет) и з.м.с. доц. Георги Белчев, преподавател в Тракийски университет и ветеран от Футболен клуб Берое.

Председателят на Търговско-промишлена палата - Стара Загора, който е също и член на Граждански клуб ЛИПА, връчи Почетна грамота на з.м.с. Александър Томов за пялостния му принос към спорта в Стара Загора и за активната му подкрепа на мла-

Специален поздрав към присъстващите направи старозагорската актриса Дияна Найденова, която също пожела успех на изложбата и на спортистите!

Инициаторът на изложбата - Граждански клуб ЛИПА - за 11-та поредна година организира в Стара Загора Детски спортни игри Старозагорски олимпийски надежди. Участници от тези игри вече се изявяват Живко Тодоров, който има изключителен в големи състезания, печелят отличия и разнасят спортната слава на Стара Загора. Търговско-промишлена палата - Стара Захова, която също има много спортни успехи); гора също подкрепя инициативата и през годините е активен двигател за провеждането на Детски спортни игри Старозагорски

Димитър МИЛОВ

3

РУБАИ

(Из "Горчива тетрадка")

Към себе си ти пак тръгни,

че този път е най-далечен. Недей ти другите вини, че блян остава Пътят Млечен.

че там разхождат се звездите, а тука злото все следи те

Или към себе си тръгни – или на гибел си обречен..

И както тръгнал е светът, такава мисъл те опарва: за грешките ще ти простят, но никога за твойта дарба. Но тебе хич не те е еня – какво, че се светът променя. По-важно е за стотен път един човек да ти повярва.

От извора, от който пих – пак блика бистрата вода. Тук жаждата си утолих – и стига ми за сто лета. Сега пред него коленича, тъй както влюбен пред момиче. Душата ми със порив тих пак гребва шепа свобода.

– Със тая мъдрост в твоя стил – ти даваш ми сега урок: към другите да бъда мил, към себе си да съм жесток. Това не е ли парадокс – това не е ли водевил? –

– Животът винаги е мил, макар да е така жесток.

Защо ли всеки теб те търси – изпадне ли във нужда пак, дали защото ти добър си, или защото си глупак?... Не знам дали си с мен съгласен, но отговорът тук е ясен: как глупаво е, че добър си – как умно е, че си глупак.

Разбираш сам, че не е лесно, когато правиш равносметка и трябва да постъпиш честно – ей тъй, отметка след отметка пресмяташ как си ти живял – какво си взел, какво си дал, да няма нищо неизвестно – че ти ще плащаш тая сметка.

Как радват малките неща – как радва този изгрев ранен и хляба топъл от пещта, и виното със вкус уханен... Голямото – разбрахме ние, че в малките неща се крие. Аз вдигам тост за обичта, макар и да изглеждам странен.

С леда е длъжен да остави човек, дошъл на този свят – дали ще бъде с мишци здрави, или ще бъде с ум крилат. Той може да е грешник свят или светеи с греховни нрави, Следа е длъжен да остави във паметта на този свят.

Един съсед вари ракия, свещенодейства в този час и без да вдига олелия, той влага творчество и страст. И казва ми с пресипнал глас: - Не е живот, а проклетия, но само глътка щом отпия – на седмото небе съм аз.

Не ни остава време грам – аз знам това от опит личен. Все тичаме насам-натам – животът стана динамичен. Отлагаме за утре срещи – позор за всички ни и срам! Човекът става все по-сам, а този свят – все по-безличен...

С когото в радостта си бил, в скръбта ти вдън земя изчезна: скръбта, с когото си делил – при тебе идва с мисъл звездна. И ти пропадаш сякаш в бездна – на себе си не би простил, че грешно в радостта си бил със онзи, който в миг изчезна.

Една любов ще те спаси от всички скърби и неволи. С целувка тя ще покоси тревогите у теб наболи. Щом сваля слънчевите шноли, за нищо ти не се коси, че тя със своите коси ти сплита вече ореоли...

Дървото хич не го е грижа – такава му е участта, че есента с опашка рижа му смете всичките листа. Щом коренът му е в пръстта и сухите му клони стрижа, навярно с пъстроцветна риза ще ме дари през пролетта.

Какъв е, Боже, този свят – какви илюзии все гони, във този вечен кръговрат със тези времеви сезони?! А ти поседнал си на двора за малко сладостна отмора, над теб черешовият цвят – като минутите се рони...

ПОСЛЕДНИТЕ ДУМИ НА КРИСТИАН ТАКОВ – "НЕ СЪМ ИЗГУБИЛ НАДЕЖДА..."

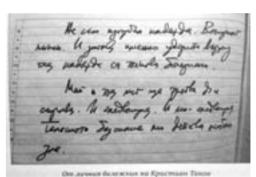

Анжела ДИМЧЕВА

Разгръщам дневника на доц. д-р Кристиан Таков. Ученият-юрист, ораторът, бунтарят, интелектуалецът, който от 11 юли 2017 г. потърси нови приятели и последователи в Отвъдното измерение... Надеждата беше най-силното му лекарство.

Ето последните няколко реда, написани от ръката му в болницата в Панагюрище ден преди фаталния край:

"Не съм изгубил надежда. Всъщност никак. И затова именно ударите върху тая надежда са толкова болезнени. Май и тоя път ще трябва да се справя. И следващия. И по-следващия. Телесното безсилие ми действа особено зле."

Кристиан Таков умееше да вижда неспра-

ведливостите във всички сфери на общест-

вения живот. Гореше буквално и метафорич-

но Живота – реалност и изкуство. Обичаше

музиката, живописта, философията, пое-

зията. Често можеше да бъде видян в зала

"България", в НДК, в Националната опера.

Защитата на всяка личност, истината. Защи-

тата на всяка личност, истината, въплътена

в каноните на правото – това беше неговата

мисия. Бореше се неистово цели пет години

с коварната болест – рядка форма на рак

на стомаха, като не спираше да преподава

на студентите си в Софийския университет,

да води сложни юрилически процедури, да

участва в медийни дискусии, да отстоява

каузи. Той беше естет по природа и аристо-

крат на духа. Хиляди студенти, приятели и

почитатели се събираха на неговите лекции

и на водени от него политически събития.

Роден да бъде лидер, той никога в своите

статии и лекции не правеше компромиси с

моралните си принципи, спазваще буквата

на закона и владееше изкуството да бъде

достойна личност. В България има дефицит

Над 4500 души в продължение на 3 часа и

половина преминаха покрай саркофага му

на 16 юли 2017 г. в храма "Свети Седмочи-

сленици". Това беше не само поклон, но и

неорганизиран митинг на хилядите българи,

конто вярваха. че България може да бъде

Благодаря на оперната прима Галя Йон-

чева – майка на Кристиан Таков, че ми

предостави материали и снимки от архива

му. "Той е тук, смее се срещу мене, говори

ми от портрета си, никога не ме е напускал,

ей сега ще отвори вратата и отново ще ме

прегърне..." – този вопъл на Галя Йончева

Месеци след кончината на този изклю-

чителен интелектуален негови приятели и

колеги организираха фотографска изложба,

за да покажат още една страна от неговия

А когато погледнем научното дело па

Кристиан Таков. ще ни впечатли обемът и

качеството на неговите статии, трактати,

променена към по-добро.

ще запомня завинаги.

талант – фотографията.

ан Таков.

ПОЛЕТЪТ НА КРИСТИАН

На Галя Йончева

Облечи си бялата рокля, мамо, за да избяга ужасена смъртта... Обгърни се с балони от вяра, Галя, за да бъдеш моя ден през нощта...

Изпрати ми песен без ноти. която само ти си ми пяла в зори. Тя попива в кръвта ми и топли – тя е втората моя душа – еликсир

Изтерзаното слънце примигва зал палналия на колене хребет. И само аз нал него се възлигам с крида от думи, които не изрекох..

Преди да съм юрист, аз бях молитва роден от Галя, продължавам в Галя. Все вярвах, че дъждът от злост ще мине. че жребият не може да е казън.

Коварство и любов, и пак очакване, виси на косъм истина и право...

на предвещан спектакъл. Бях просто Крис - без грим и лаври.

И сам, в ръждивия плам на гората, завинаги оставам вашият приятел Таков.

<u>Бел. ред</u>.: Кристиан Петров Таков (1965 – 2017 г.) е български юрист и университетски преподавател, доцент по гражданско, семейно и търговско право в Юридическия факултет на Софийския университет и в Юридическия факултет на Великотърновския университет.

На 11 юли 2022 г. на Моста на влюбените до НЛК бе открита изложбата "Моралът е доброто" с авторски фотографии на големия юрист, университетски преподавател и общественик дои, д-р Кристиан Таков, Експозицията представи 60 кадъра, подбрани от над 20 хиляди снимки, направени в различни периоди от живота му. Всички фотографии са съпроводени от сентенции на покойния доц. Таков, посветени на правото, справедливостта и културата. Организатор на изложбата е Веселин Диманов.

ЛЮБОВНАТА МИТОЛОГИЯ НА ПОЕТА

Ботьо БУКОВ, авторът на "Сто и една песни за теб", създава света на любовното чувство, многообразна и задълбочена лирична митология; въпреки че е написана в октави - кратката форма, избрана от поета, повествува от първо лице – изповядва, преживява и съпреживява любовта. Другият "герой", "третият", вместо любовен триъгълник, е времето, с неговото течение - триизмерно - в миналото, настоящето и бъдещето.

"Сто и една песни за теб" – лирика, "сгъстена" в октавите – две четиристишия, които съдържат и сюжет, и образи – природа и бит, изпълващи световете на лиричното.

Като знаем "Сто сонета за любовта" на великия Пабло Неруда, можем да се запитаме: състезание ли обявява Ботьо Буков? Да, обща е темата: жената и любовта, любимата, но освен разликата във формата, съдържанието на стиховете и при Неруда, и при Ботьо Буков е различно като изповедност, география и духовност.

Общо е испаноезичната връзка – Ботьо Буков е испанист, филолог, практикувал е дълго време езика на Сервантес. Работил е вдъхновено като професионален преводач на поезия и проза.

Испаноезичният събрат на гениите, техният български следовник, е "оплодил" поезията си: спонтанна, зряла, психологически нюансирана – в духовен диалог с жената – любима, спътница в живота, като съпруга и мечта. Превъплъщението на образа ѝ е изразено фино, лаконично, с емоционална задьлбоченост, същевременно поетът заявява, че е "събирателен" образ, "сто жени ще трябва да възпея / за една-единствена жена". Всяко двустишие освен своеобразната "сюжетност" е и миниатюрна притча за състоянието на "аз - изповедника".

Тези притчи разказват за изпитанията на любовта: преходи на чувства, настроения, вьзрасти; преходи - възвишени и битови, състояния - земни и небесни (често срещаме образите на криле и небеса).

Класическата форма на поетическа изповедност - четиристишията - изразяват чувствеността на лирическия персонаж. Любовта – приземена и обожествена, тайнствена и ясна, окрилена и насъщна...

Стиховете притежават и мярка – в чувствеността, в свенливостта н изповядваното. Поетът споделя и тревогата си, че битът може не просто да съпът-

ства любовта, но и да надделее, и пита: "и се чувствам безсмъртен сега". Но "Разбираш ли, какво се случва с нас?", срещаме и резигнация, горчивини от образна драматургичност на чувствата. но и "проглеждането": "да не мога до Защото любовта ни надмогва, променя, движи, понякога независимо от нас.

Пресътворен, образът на жената е многолик, многоизмерен, партньорите са и "вечерна зора" и "слънцето на здрача". Диалогизира се и с любимата, и с нейните превъплъщения. Тези "монолози - диалози" придават на лириката характер на "огледало" – физическо и душевно "тяло" на природата и състо-

Вълнения, непрекъснати приливи и отливи на чувствата, самоосъждане, въпроси и отговори, звучащи като

Любимата – изваяна в слово, може би изглежда шаблонен образ, но тя е опоетизирана, жива, в движение, внушението е за образ неуловим, с множество превъплъщения. Тя е и преследвана – с очите, с душата, докато се появи на "пиедестала" на поезията. Като модел на съвършенството. Сякаш Ботьо Буков ни казва като Фауст: "О, миг, поспри!..." Но за разлика от героя на Гьоте, тук лирическият герой не търси помощта на Мефистофел, а на собствените си влюбени сетива. Чувствата са динамични в това "преследване", за да бъде възвисена на пиедестала. Но този подход на "власт - владеене", за да бъде "възпята" жената, носи и нейния отговор - условието при пресъздаването да се постигне съвършенството. Тази чистота - "сълза на самодива" сякаш влиза в конфликт с любовта "влечение - владение" – плътска и силно чувствена. Затова и следва прехода от чистата сълза към "пазвите-храм" "устните-комка".

Това е "причастието", сливането на плът и дух, за да бъдат влюбените "осветени" в храма на чувствата. Още в началото на стиховете започва символиката на "ваятелството", за да се изгради възвишеността на любовното съпричастие, на "ваятел" и "творба".

Жената и любовта – това съчетание създава многообразието на поетичния свят - "нашият единствен свят", "възкреси ме с млади устни", "радост срещу грях", "пъкъла на твоя рай". Любовта – на любовната страст, но и на слабостта ното е трагично... човешка без криле.

Любовта в образния свят на Ботьо Буков се разполага в пространството, тя е време и съдба, радост, грях и мъдрост, сън и будност, велико чудо:

Да заспивам в съня ти пробуден, да се будя – света пресъздал във въртопа на вечното чудо! Необичан ли? - Значи умрял. ("Изблик")

Непрекъснато срещаме развитие на състоянията – мисли, мечти, осъзнаване, преходи в екстатични състояния; прегръдката е рай, любовта – безсмъртие, и в младост, и в "посребрените години", "еликсир за младини", "отлежало вино", за да стигнем до заключението:

края си да осъзная, / че подминах живота по пътя към рая." При стиховете на Ботьо Буков са "отворени" всички сетива за любовното чувство: чуват се звуците, усеща се мисълта със сърцето, зрими са светлината и мрака, в ношта и деня, съня и будността...

ховете на поета: "смъртта в живота което ни спасява." ми е жива", "красиво ме погубва тя",

"бездна" и "наслада", и отново любовта крила, но и съдбовна обреченост, лиричния свят: "тишината" – символ на потъването, на истинската любов в грубия свят, извайването – "с болката на черния клавиш, / с вопъла на уловена риба", "ограмотяването" на душата в писмото любовно, докато я открие, срича "буквара на любовта" ("Как"). Любовта в отминалото време е "жигосване", се живее, той трябва да бъде в името на ръкът"). А смирението в любовта води до милостта, наказанието – към залез, което "плаче" – "Болката възпявам и спасение на човечеството от "разруха". здрач, небесно "състояние". Чувството съм жив" – дистанцирана среща във "Кражбата" на любов – метафора на е "сподавено", душата "проглежда" и времето – причина за плача, но и "векрилете, а "захарното петле" – образ ослепява, надеждата – удавя, сподавя- хта жалба", защото "имах я, тогава бях

Любовта - люлка и свобода, възвисява до небето, но и разплаква приземените, недостигнали възвишеността на чувствата. Любовта е "празненство" жената дарява любов – заслужено - крилото, бадемовият цвят, надеждата, и незаслужено, но "златният потир", целувката, пиршеството на любовта си остава "неизчерпано". Любовта е празник, "щом прелива златният потир".

Любовта като познание, като крайно състояния не спасява чувството, защото не е достатъчно, за да спечели любимата. "Крайностите" на познанието се

"В лазурите на нейните очи сирената на бурите живее." ("Глъбини")

Речникът на любовната символика може да се разшири с преобръщането на като душевните приливи и отливи са разминаването – "непосилна въздишка, библейската символика: пазвите, ябълпредставени в последователност, свое- сияйна покруса" ("Сподавена песен"). ката, рая, грехът, небесата, смокиновото листо, очите на змията:

Откъсни смокиново листо

юли - август 2022

и покрий очите на змията1"

Любовта е сбълване и несбълване. спасение, което е осмислена в живота Какво са животът и смъртта в сти- съдба – "и от живота да спасим, / това,

> Защото "спасението" в поетичното тълкуване на Ботьо Буков е свръхживот, надмогване над

Във всички двустишия се задава един и същ въпрос – какво е любовта? И във всички се дават отговори - но дълбоки, богати метафорично, изразена е динамиката на чувствата:

Любовта-подарък, любовтавъзнесение, любовта-смирение и милост, но и "с крила на небето", защото тя е, която "освети ни миг от свободата". Любовта е и "прераждане", контрастни светове, песен и плач, прераждане и люлчина пазва:

"Ако днес отново ще ме раж-

в пазвите си люлка ми вържи." А "смисълът" на любовта е зароденото още от детството -"момиче златно".

Любовта в "Патос" е "щастието с восъчни крила", тя е "високото", възвишеното, дава

"бяла и смъртоносна – патос, ослепял жажда, небесни очи, сътресение, огън от светлина". Може да се състави цял и в гибелта – отново възкресението. речник на символните състояния в Любовта е съизмерима и с крайности ("Какво зная") на духа – лед и огън, зла фея, палма в "миража". Любовта е избор – крайност и безкрайност, рай, ябълка, ангел, присъда, благословия, ад. Необозрима. Възторзи и покруси, мечта за изповедност, но и молитва за красота и вдъхновение» Но "след време" донася цветя, ласкави ръце, интимна близост – "застинал взрив", но животът трябва да "в тебе ще се сгуша". Любовта е и нещо "много": "Колко женска хубост разпилюбовта подарък за любимата? ("Пода- ляна! / Колко много мъжка слепота!"

Друг образ на любовта е времето. щастлив". Плачът – трансформираната болка, възпявана, тя утвърждава силата на чувствата, макар и в премръзнала сълза, лист на "закъсняла роза".

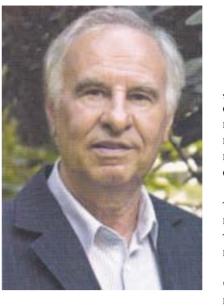
Неизменен символ е и пътят, и в него споменът, синевата, лазурът в очите – редуват се реални и абстрактни образи, за да утвърдят всемогъществото на реално и нереално, каквото е любовното чувство.

Богата, дълбока е тази лирична енциклопедия на любовта. Вдъхновените октави изповядват, в тях словото живее, живописва, осветява смисъла на съществуването на мъжа и жената във времето и пространството.

Здравко ПЕЕВ

СТЪЛБА КЪМ НЕБЕТО

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

Иван ЕНЧЕВ

Разказ

В слънчевата утрин на първи юни не се чуваше никаква детинска врява по старата детска площадка срещу жилищния блок, където живея. Аз седях в близката градинка на олющена пейка до ствола на висока кичеста липа. Сега нейният клонак е съвсем празен без някогашното гнездо на две гугутки, които изпълваха цялата околност с гукане и родителски надежди за крилати рожби. Вече от онова гнездо нямаше и перце.

Различните уреди за детски игри пустееха. Повечето от тях са ръждясали. Остаряла е и малката стълба, от върха на която се спускаше пързалка. Точно тя беше най-любимото място за игра на моя син Георги, докато беше момченце. Веднъж, когато беше на върха на стълбата, той възкликна с грейнали очи: "Тате, тате, виж ме! Стигнал съм небето, чак до твоя самолет!"

Пък друг път Гошко изкачи стълбата и от върха ѝ понечи да слезе по Винаги слизай с главата нагоре!"

армия, бях принуден да катапултирам еврокартинка." от военната авиация и животът ми изведнъж се прекатури. Сега синът чешките нрави на хората... ми Георги е далече...

В Германия майка му вече го нарича Жорж, за да станел "истински западняк". Когато тръгнаха, той беше забавачница за кучета. на пет години, а скоро ще навърши

През лятото идваха в България като жабешки концерт. и отиваха на Черно море. При мене майка и татко...

с кафе, взета от близкия автомат пред барабани към слънцето. магазина за хранителни стоки, а с си любимец.

мимоходом повдигна заден крак и гатори в известно цирково шоу. стълба, после яхна бялата болонка изригна: Клео. Тя го игнорира и припна да се

"оплаче" от досадника на мълчаливата си стопанка Лили Милева – красива на зряда кайсия. Маратонките и стег- ударено момиче. натият оранжев панталон ѝ придаваха спортен вил.

Дамите бяха на седмото небе от екстаз: пиеха кафе и смукваха дълги тънки и се втурнах натам. цигари като къси дебели сламки, топнати в мед. Хвалеха любвеобилно своите питомци с нежни имена.

заминали с родителите си в чужбина... с детето си! Аз продължих мълчешком да се при-

смивам на женската олелия.

"Тук някога майките водеха децата

Тя блъсна с две ръце учителката.

Хаджигенчева падна на земята по попрецъфтяла мома с къса коса с цвят очи и се разплака с глас, хълцайки като

> Сладникавата ми насмешка изведнъж се вкисна:

- Оставете жената на мира! - викнах

Г-жа Любенова ме зашлеви с найгръмогласната словесна плесница:

- Драскач! Гледай си твоите изцеп-Само детската учителка Хаджиген- ки срещу кмета, дето ги пишеш по чева нямаше кученце. Идваше тук за вестници и сайтове! Ти, ако си цвете пръв път. Беше съкратена от работа за мирисане, жена ти нямаше да те поради отпаднали от групата ѝ деца, зареже! Избяга чак в Германия заедно

> Сякаш някоя хвърчаща гарга се изпвъка отгоре ми.

Много мразя да се отнасят с мене

От известно време Георги ми се обажда по телефона за моя сметка. Разговорите ни стават все по-дълги. Сигурно го мъчи носталгията. Наскоро ми се похвали, че ще дойде тук за рождения си ден. Най-сетне майка му го пуска да пътува сам.

Сноши ме попита: "Тате, нали ше идем в твоята родна къща с бялата черница, където баба ни посреща с най-вкусната баница и биволско кисело мляко, дето се реже като прясно сирене?" Обещах му, че ще отидем на село, а сърцето ми се свива. Няма ги вече моите родители.

Често си казвам: "За тебе, синко, и от пиле мляко ще намеря! Само да се завърнеш при мене." Все обмислям различни планове как момчето ми да се почувства най-добре тук. Ще отидем на красивите места, където съм водил Георги, когато

вата. Викнах му: "Спри! Ти си мъж! стопанките си на разговорка – помислих си с тъга и добавих шегаджийски: -След съкращенията в Българската Българки от ново време. Мила наша

Не мразя кучетата, но презирам ку-

В краткото затишие Хаджигенчева току рече с незлобен тон:

Тя сякаш попна камък в блато.

– Глупава патка! – крякнаха жените

- Вземи си кученце, че да заприли-Георги оставаше само за няколко дни чаш на модерен човек! – ревна бившата то да приземя самолета си – отвърнах с край село Очиндол. и аз бързах да го заведа на село при главна счетоводителка г-жа Любенова престорена гримаса. с ококорени очи, размахвайки двете си

Моите нерадостни размисли се по- ръце с лъскави пръстени и гривни. разведриха, щом тук и тази сутрин на — Тук няма място за тебе! — кресна с алена панделка и ме гледаше съприпейките започнаха да се събират съ- дрезгаво на пресекулки длъгнестата частно. Личеше си, че е взела жива седки на различна възраст. С едната стопанка на Блеки, размахвайки по- душица вкъщи, за да се спаси от самоси ръка те носеха пластмасова чашка казалец като клюн на щъркел, който тността, а не да гони модата. Изглежда-

Хаджигенчева замълча. Клъвна я зла съседки. другата държаха повода на домашния мисъл – змийче изпод пейката. Реши да не дърпа дявола за опашката.

Още дошли-недошли на площадката, съседките отвързаха поводите в София на семейни начала с един търна питомците си и те се юрнаха към говец и получаваше социални помощи близките цветни алеи. След време за двегодишно момиченце като самотна се заиграха сред детските пособия. майка. Другата ѝ дъщеря нямаше деца. се боях, че някоя "модерна" съседка ще Черният пинчер Блеки, любимец В чужбина съжителстваше с някакъв похити стълбата със спомените ми от на длъгнеста жена от съседния блок, арабин, дресьор на крокодили или али- детинството на моя син.

"маркира" основата на детската Гласът на г-жа Любенова отново

Веднага се махай от тук!

пързалката по корем надолу с гла- си, а сега домашните кученца извеждат като с едро бебе, което се опитват да окъпят в малко корито.

> Само Лили ме глелаше съчувствено. Живналите ѝ очи сякаш ми шепнеха, че не крие змия на кравай в пазвата си, а две пълнозърнести хлебчета за интимна софра за двама. Ние, военните летци, макар и пенсионирани, много добре усещаме кога ни се отваря парашута - Туй вече не е детска площадка, а при някоя красива жена.

> > – Пилоте, ти още ли хвърчиш из облаците?! Слез на земята при нас! – Нейното сопрано прозвуча като приятелска закачка.

> > - Не виждам подходяща писта, къде-

Ами сложи си бинокъл!

Тя галеше Клео по къдравата глава ше ми доста по-различна от заядливите

Орел мухи не гони! – рекох снизходително..

Отдалечих се на друга пейка, настрани от досадната врява, но държах на прицел детската площадка като часови на важен охранителен пост. Като че ли

Там сякаш все още щъкаше и ми се усмихваше с високо разперени ръце като за полет малкият Гошко с изрусяла от лятното слънце дълга коса и светнали небесно сини очи...

Най-напред ще се спрем на тази детска площадка и ще му припомня неговите думи, които ми подвикна при първото си изкачване на стълбата. Ще му река на закачка: "Всеки в детството си има някоя стълба към небето. Но трябва хубаво да си отваря очите! Няма нищо по-коварно от гравитацията на леснотията."

Ще го разведа из цяла България. Ще отидем в София през живописния Искърски пролом. В Мездра имам приятел от курсантските години. Той ще ни покаже някои забележителности в околностите и паметника "Дядо Йоцо гледа" на скалите

Непременно ще посетим Националната астрономическа обсерватория - Рожен, в Родопите, за да се пренесем сред звездните небеса. Точно на това място е най-уместно да посъветвам Георги да се подготви за кандидатстване в моето Висше военновъздушно училище. Той физически е здравеняк, но се опасявам, че може да го скъсат. Не владее добре българския език...

Планове. Мечти...

Отдалече гледах тъжно към "нашата" детска площадка, огласяна от съседки с кучета. Отсреща короната на старата липа беше все тъй празна без онова гнездо на двете гугутки, които някога пълнеха душата ми с патриотичен оптимизъм.

Неволно въздъхнах: "Горе главата, Пилоте! Най-трудно се изкачва стълбата към небето на мечтите."

Мобилният ми телефон ме сепна. Подскочих от радост, прошепвайки:

– Георги!

7

<u>Радка БАЕВА</u>

* * *

В здрача на късната есен между вчера и утре живея. Между тях е затворено моето днес. Днес съм истинска, днес дишам и пиша редя стихове куплет след куплет...

Вечерта е пристанище на моя ден. Завръщам се добра и уморена, а радостта ми като стрък зелен расте със сила удвоена. Затворя ли очи аз пак ви виждам, зора и птици в моя път. Посоки нови и различни отново тихо ме зоват. Знам, няма да ми стигнат дните пътеките да извървя. И през нощта пътувам аз с мечтите по четирите посоки на света.

и огън.

Приличам на остър камък и с времето споря на ти Такава съм най-истинска, макар че понякога истината горчи Такава съм вярна на себе си дори когато греша на живота в сложните ребуси пак е искрен смехът ми и вървя под дъжда да поема готова и риск, и тревога, последния залък с птиците да разделя, а на хората обич да дам

* * *

Триножник, бяло платно върху статива, до него - палитра. С ръката си бледа ръка на художник, смесва дръзко боите и щрих подир щрих, усмихнат, с влюбен поглед рисува абстрактна мозайка от мисли и чувства. Рисува себе си и света, своя живот динамичен, стръмните дни, будните нощи и на живота светлотъмните полюси.

* * *

С «Добра среща!»

пътника уморен поздрави. Покажи му извор със сладка вода. Цвете красиво на непознат подари. дай на гладния хляб, а на тъжния покажи пътя до най-близкия храм. Топла дума, приятелски жест, поглед, който дъха ти да спира имат смисъл на блага вест и отключват в сърцето светлина и надежда. Отдавна е писано преди много лета: «Човек и добре да живее - умира!»

Важно е да остави следа,

за да го помнят живите.

худ. Марио ЖЕКОВ, Пейзаж

<u>Стефанка МИРЧЕВА</u>

СЪРЦЕ

Намерих сърчице – едно такова омачкано, на плочника лежеше. Докоснах го, тежеше като къс олово, но още топло, още живо беше!

Прегърнах го, сърцето се разплака. Разбрах – от сълзи беше натежало. То къшей милост може би бе чакало, в огнище пепелно да разгори пожара си. Агънце не бях смирено.

Погледна ме с очи дълбоки, искрени. Почувства в мен другар, разочарован от мътните води на "тихи" пристани, просмукали душата до основи.

И моето сърце бе тъй захвърляно – о, колко пъти – право на боклука! От демонски езици бе опърляно, от удари предателски напуквано...

Ала научи си с годините урока – отдавна разпознава честността, надушва и потайните бърлоги, ухаещи на карамелена лъжа...

На плочника двамина бяхме вече боецът стар със своя ученик, един на друг в обет безмълвен вречени докрай, до сетен земен миг!

МОЯТА МОЛИТВА ПО ВАЗОВСКИ

Дядо Господи, прощавай,

ако често съм била

опърничава, корава –

не по Твоите правила!

Не понасях своеволия

от простаци-храбреци,

дето лъскат ореолите

на измислени светци.

а свободен, див мустанг –

Без апостолска невинност

крачех дръзко в тоя свят.

После гмурвах се честита

и градях безспир, не питах

със магарешки инат...

в шеметните им води

кой ще ме възнагради

за лудешкия ми порив

своята човешка дан...

с още земни грехове

своя образ да обкича,

дорде Ти ме призовеш!

Ако грях е туй, се вричам

на живота да отдам

Търсех извори в пустинята

ВЪЛЧО-МЕЧА ПЕСЕН "...как Стоян Мамин скътал за зимнина вълче месо – 18 буркана!..." Рашко Стойков

Буркани стягай ти, народе, от вълче, мечешко месо! Поредна криза днес прободе финансовите небосводи на тихото в дома гнездо. Ала не смей да ги сваряваш върху модерния котлон Озъбен, Токът дебне здраво гривест и летящ, без бремето и не допуска чуждо право на камшик във чужда длан! да е на джоба хегемон! Обаче и Газта се киска, подобно вещица същинска. Под синкавите си одежди спотайва тя мераци грешни със Него да се състезава, предимство да не му отдава! Та, хора, стягайте се всички за оцеляващи игрички! Да лъснем древните кюмбета от паяжинните мазета от сърце, съвсем безкористно на тях бурканите да врат, от гладна смърт да ни спасят... От вълци, мечки да опразним горите нашенски опасни. Пък еколозите отявлени, щом са против – да плюскат камън

ЧИСТКА

Оскърбена, кулоарната чистачка ритна новата прахосмукачка, хвърли препаратите, метлите на държавниците право пред очите. Срещу тях бунтува се жената щели да й ссъкращават щата! Рекли: "За народната сполука ще изринем сам – сами боклука свинщините на политпредци с лъжеореоли на светни: Току-виж, зарад останала прашинка царството ни траяло годинка! Трябва да сме сигурни, че тука няма нещо във властта да се пропука. Ще заместим стария резил с чисто нов, изобретен от нас партиен Въпреки евентуалните оливки щедро ще раздаваме усмивки, курса на промяна ще държим с пледоарно-медословен дим. И за да не ставаме за смях, връз народа мил ще ръсим звезден Туй не е обикновена мръсотия, лелче, - рекли, - а благословия! Затова си хващай пътя, мургавелке, па купи едно чувалче зелки, да направиш коледна туршия да яде домашната сюрия!"

<u>Георги ИКОНОМОВ</u>

КОСАЧКАТА

Когато някой слънчев летен ден косачката ме посети внезапно, аз ще й кажа, че съм примирен, но е красиво пустото му лято...

И ще ми се на всякаква цена за сетен път зората в росна утрин да срещна покрай някоя река и недалеч от водопадче шумно.

В гърдите си да сетя тежестта на йодни пари - сутрин край морето.. В усмивката ми някоя жена божествен огън свише да усети...

Да мигна със клепачи още миг, да бие още с удари сърцето... Но знам - това ще бъде само вик, отправен във безкрая на небето!

ПЕПЕРУДИ

Момиче – с пеперуди вместо мигли – спокойна вечер днес ми пожела. Спокойна ли? За друго спрях да мисля! Сънувах миглите и вечерта!

На сутринта – отчаян и изтръпнал – събудих се, а беше още здрач. Цветята ми за тези пеперуди бе окосил извечният косач.

И няма как във моята градина да кацнат. Аз съм вече твърде стар... А те са гладни! Другаде ще пият от млади росни цветове - нектар...

КОЙ ВЯРВА В ЛУХОВЕ

Вратата се прозя. Нощта замърка. Щурците скъсаха от ужас

Луната се търкулна като търтей от вятъра и сенките целуна. С ръждясал глас обади се ведрото от дъното на кладенеца тъмен. Светулките угаснаха, защото нагоре пътят беше много стръмен. След миг покой – от крясъка на жаба избяга тишината разгневена... В такива лунни нощи, на жарава играят нестинарки по полето. На сутринта съборих от комина метла със дръжка лекичко прогнила. С какво ли Баба Яга си замина, щом коня си на покрива е скрила.

СЪРЦЕ И ДУША

Аз даже вече и не помня, кога за първи път омаян – на влюбен в глупавата роля и не в театър, а във стая усетих любовта. Но раната душата нося и мога да ви я покажа... Е, не във нея е въпроса, защото важното във плажа морето е, а не солта. До тази рана има друга, до нея трета, после още... Комплект от моята съпруга... Приятелки и птици нощни... Но стига за това. Не искам в старото да ровя – очи с плача си да Сърцето ми гори за обич –

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

душата ми не ще да чуе – СЪДБА

ПОТЪРСИ Я

Не тъгувай горещо ти мое сърце! Не тъгувай, че пак си самотно... Щом любовната песен във тебе замре – започни я на нов глас! Отново.. Половинката сфера ще търсиш до гроб със надежда и тя да те търси... Недостатъчен – казват – е този живот за това, но пропускат отвъдния... По нетленна от мене и тебе е тя – тази жажда за миг съвършенство. Аз не вярвам да има на тази земя по-възвишена, искрена земност! Полусферите бързат по свои дела и поглеждат те недоверчиво... Нейде там – между тях се намира и тя – потърси я сърце! Не унивай!

СТАРОТО ДЪРВО

Птици много има в мойте клони славейче, но ти си ми едничко. Болката от мене как прогони? Как ме учиш нежно да обичам с тази проста песничка, която сбрало си във малкото си тяло? Сигурен съм, че и цяло ято щъркели не би ми я изпяло! Не, че пролет викаш със гласа си, не, че зимата от тебе бяга няма ли те – мрачен и навъсен стволът ми е и така ме стяга в мъртва хватка, че души ликото соковете жизнени ми спира. Славейче – кацни на мен, защото аз без твойта песничка умирам!

ПАК ЛЮБОВ

любовта е тежест във стомаха, страх, надежда, болка и мечти... Тръпнещо очакване във мрака, страстни устни - рано призори... Любовта е болест... Диагноза... И не е открит за нея лек... Тя е песен, стих, червена роза, камък, облак, планина, човек... Любовта е ледена жарава... Пролет, есен – нито миг покой... Жарка пот от декемврийски вятър, хладни тръпки – посред летен зной... Любовта е изворчето цветно, скрито във висока планина... Казват, че до там било далеко, но е сладка най-далечната вода... Любовта е семенце посято... Боксов мач... Закачка... Просто смях... Любовта – единствена, която грешница е без да бъде грях!...

Румен СТОЯНОВ представя: добре дошла Горнооряховското село Драганово,

етовно известно и като Рио Драганейро,

учудващо роило на люде пишещи: Асен Разцветников, Камен Зидров, Владимир Русалиев, Борис Каменов, Боян Мага, Йордан Атанасов, брат му Пеню Цонев, Петър Иванчев, Илия Гогев, проф. Стефан Станев, Емил Попов, Георги Александров, преводачката от унгарски Николина Атанасова, Красимира Марчева, че и моя смиреност. Сред тоя низ трябва да посоча живеещия в Будапеща Тошо Дончев, който оглавяваше Унгарския културен институт в Софи, и виенчанина поет и преводач Георги Бонев. А прибавим ли останалите драгановчани, боравещи не художествено, а научно с езика нам насущний, езиковеда проф. Христо Първев, историците проф д-р Вера Бонева, доц. Костадин Пенчиков, Иван Суванджиев, едва ли имаме друго селище с толкова словесници на глава от

Сега към тая поредица се прибавя Данила Райчева. Майка ѝ Светла Дживтерева до смъртта си преподаваше фолклористика във Великотърновския университет "Св. Със дъжд и смокини градът се препълва. св. Кирил и Методий", в който дъщерята завърши английска филология, но е учила в Драганово, с което я свързва и детството. Данила пише разкази, с един от тях, "Мария", спечелва награда в Националния конкурс за исторически разказ Цончо Клепалото стене и в шест ще започне Родев. Но Данила е поетеса и като такава я представя "Литературен глас", където се явява първем. Тя има неиздаден сборник разкази, но понеже са дълги за вестника, представяме я с поетични творби заедно с пожелания за здраве, щастие и успехи И сбърчила чело най-късната жътва в повествователното, стихотворно и преводаческо поприще.

Данила РАЙЧЕВА **БЕЗСЪБОТНО**

От петък във петък

се вливам през пасища. С острия ръб на неделния пек изпичам на дните си сивите краища в тихата сладост да бъда човек.

На петък прилича скорецът на покрива. В петъчен прах се раздухва денят. Обесен виси на ръцете ми молива - без(д)умен монах пред напъпила гръд.

Драганфурт на Янтра, Драганфрут, е Безсъботна скачам от заран на заник. Горчив е на тихата сладост зъбът. Петък без сол е бездушен любовник, който чертае безмоливен път.

> Напуква се в белите листи живота ми. Чака скорецът за шепа трохи. В петък угасват безпътните спомени. И тихата сладост да бъдеш горчи.

Небето гърми своя есенен тъпан И виното в бъчви кипи. Септември се жени във есен окъпан, с премяна от жълти липи.

Търкаля шишарки надолу по хълма. По облаци розови спи. По жиците дремят петли.

Кръстовден постила килими от грозде И кани на сватбата Бог. Без сватове, булка и род.

Септемри ще чака самотен на хълма. Септември - по-златен от мак. Надменно ще викне - "Глупак!"

<u>Никола АПОСТОЛОВ</u>

НЕ ИСКАМ

Изцеждам всеки ден до капка. Тече от мене мъжка пот и сладка ми е всяка хапка в солта на земния живот.

И с моя хъс се боря даже с кошмарите на болен сън. Филийка утрото ми маже и пуска ме в деня навън.

Заривам пясъчните кули с парченца от накъсан ден. Не искам да съм куп от нули, а ред от единици в мен!

живот в несрета

Животът- хубав или лош, е като сцепен чер голош: подгизва даже и те свлича, и без дори да те обича.

А ти се чудиш до сълза и как животът те върза живееш грешно в битието и си разваляш досието.

И все се мъчиш до възбог във календара сух и строг, да се издигнеш нависоко и да живееш нашироко.

Във тази мисъл ти гориш и пак забързан все вървиш през рОвове, засади, дупки... На силните им правиш чупки.

Додето тъй болнав и крив, във този век и сляп, и див, по пътя гушваш и букета в една измамност и несрета...

СЛОВОТО КАТО ЛЮБОВ

"Словото като любов" – така е озаглавен фрагментът на Йордан АТАНАСОВ от 4-та корица на новата му книга "Пазител на вечност". В него той сочи учителите и всичко онова, което накланя неговите везни към поезията. А за самата поезия казва, че тя е "тръпка и страдание, които предаваш на белия лист. Щастие, когато почувстваш, че притежаваш тази божествена дарба". Мисля, че с последната си поетическа книга Йордан Атанасов е изпитал това щастие.

"Пазител на вечност" е структурирана в четири цикъла: "Паралелна вселена", "Пазител на вечност", "Някога" и "Папагал в ухото", които стоят обособено, без преливане между тях на теми или в сюжетен и емоционаленпсихологически или идеен план. Онова, което се забелязва като обща постановка е автобиографичното звучене на тази поезия. Нещо подобно е забелязъл Продрум Димов в рецензията си за стихосбирката. Не бих казал, че отделните дялове в тази стихосбирка стоят толкова обособено един от друг. Още повече, че книгите на Йордан Атанасов в структурно отношение могат да служат за образец. Освен това, както и предишните, тя е концептуално премислена, и макар да има леко антологичен характер, това говори най-малко поне за единността, монолитността на форма и съдържание, които вървят ръка за ръка при неговите книги; че общи идеи и теми преливат и се допълват от книга в книга, оформяйки в крайна сметка образа на един уникален български поет със завидна култура и житейски опит. Йордан Атанасов е от поетите, които многократно се завръщат към по-старите си стихотворения, за ди ни представят новите им редакции в контекста на пялостното внушение на новата тема в книгата. Както в "Машина за чистота", например, поетът и тук представя цикли, основавани на преходни етапи в писането му, на важни житейски/ творчески бази и топоси в изграждането на неговата поетическа вселена. Да се спрем на отделните дялове в този поетически паноптикум.

Първият цикъл "Паралелна вселена" (19 стихотворения) дедуктивно ни пренася към един кръг от общи екзистенциални проблеми – за времето/безвремието, вечността и словото, душата и духът, възстановената човечност в "образ изначален" ("Паралелна вселена"), сътворението, хибернацията, споменът на завръщането към началото (детството) и корените, откриването на света през детските очи и опит, природата и сезоните в живота на човека, метафорите на пътя и истината, библейските притчи. Едно съществуване – път през времето и спомена, обагрено с носталгия и ведър

хумор и самоирония ("Ход с пешката", всички равнища на космическата и "Времето", "Данчо и Данте").

"Пазител на вечност" (15 стихотворения), пътуване към целта – като в Стария дал и заглавието й. Кое у поета внушава чувството за вечност? Родителите ("Баща ми", "Къща от слама"), рождението ("Роден в ГФР...", белязано от стигмата на на Йордан в напомнящия Дантевия "Ад" Държавна сигурност), гробът ("Пазител на вечност", като място на Паметта). продължавай! / И ме блъсна в дълбокото." Ето и други места на Паметта: ритуалът ("Помен"), писането (което променя живота – "Едни стихове"), светлината (в който големите, важни места на паметта която се превръща таланта и живота на са сведени до малките, незабележими брата, напуснал белия свят – "Светлина"), точки/топоси от миналото, и те са онези приятелството ("Приятел", "Божествено "трохи на надеждата" (едноименното листо", но виж също така многобройните стихотворение), писателските чернови посвещения на стихотворения, които от кофата за отпадъци, които придават говорят ясно и недвусмислено за този плът и смисъл на живота и творчеството. вид човешки взаимоотношения), родното място ("Чудното село" – Драганово, със спомени могат да носят и "селото на поетите и писателите", "Под

поет Росен Друмев. Лалка Павлова схотворения от цикъла). Целият цикъл нарече "Кал" "поема на търсенето на е една своеобразна ода на любовта и смисъла" и това е много вярно. Поемата живота от времето, когато имаше само започва така: "Вървя по брега на морето комсомолки (други момичета нямаше), ла стигна целта...". Лали не става дума за но това "някога" не е носталгично благородния осморен път на Буда – един припознато като идеал или мечта, то е поот основните принципи на будизма? Път, скоро поетично иронизирано, подложено който развива прозрение за истинската на скепсис и съмнение, като праг между същност на реалността, изкоренява два свята. алчността, омразата и невежеството; път, който прекратява на страданието наименование "Папагал в ухото" (34 - журналист, писателите Петър постигането на просветление (нирвана). или по-дълги стихотворения с теми Разбира се, пътят и смисълът на от близкото минало, да го наречем с съществуването (екзистенцията) са матричното му име-Преход. Поезия, която - 1888". По късно разбрах, че той е основните тези тук и прочитът може да съчетава лириката, хумора, сатирата, роден в Унгария, където се установил бъде много разнообразен и ефективен, шаржа, но която в никаква степен не искам ако те се включат в него. Мисля, че да класифицирам като нискожанрова или към тази поема трябва да се подходи от гледна точка на Киркегоровата етическа открием лични наблюдения на автора в екзистенция, която е свързана преди журналистиката – тази в Стара Загора, на всичко с избора на индивида, който която е бил свидетел и е врял в казана й определя и неговия смисъл на живота три десетилетия ("Заралийски газети", но (т.е. да държи сметка за своя живот и куп още). Други теми са творчеството и да е критичен към действията си в ("Бледнеят оригинали?!", "Поетсмисъла на всеобщите и абсолютни изисквания). Изборът е кръстопът, неудачите на възрастта ("Пост-диагноза", който определя живота на човека. В случая брегът/пясъчната ивица/калта е и разбира се вездесъщите политика и разделителната линия, към която Росен Друмев и Йордан Атанасов подхождат различно (имайки обща тема, те все пак обитават различни поетически вселени, е така, защото излиза след конкурс изтъкани от своя стилистика, философска "Помощ за книгата" на Министерството база, емоционалност, образност). И на културата за 2021 г. тук, както в немалка част от цялата Доста книги издаде Йордан Атанасов Стара Загора от Марин Георгиев. му поезия, Йордан използва техниката през годините – поезия предимно, но на профанацията и десакрализацията: и разкази, пътеписи, един стойностен Тошо и съпругата му Едит включва от заглавието-метафора, през образите роман. Възроди и още печата вестник печено месо на шиш, с лук, кубчета на морето и езерото, поморийската "Литературен глас – вече 30-ина години, сланина; плътно, подправено с канела лечебна луга ("калния храм"), "гладните най-трудните години за култура в тази червено вино с резенчета ябълка и гларуси – чакалите морски", северната пържава. Издале и антологии на поезията кравица с бедра, "по-бели от листи за "селото на писателите и поетите" офсетови" и десетките [туристи], които Драганово, Великотърновско, откъдето е "се валяха в блатото, виеха, пееха – / като в жива картина на Бош". Но това е за Стара Загора и Тракия. само техника, чрез която високото става достъпно и земно, разбираема се получава идеята за двойнствената природа на човека и новото му глобално съзнание том с рецензии, отзиви, писма, интервюта, като част от цялата Земя и Вселената. посвещения и житейски пътеки на Ето как Лалка Павлова в статията за Йордан Атанасов. Дотогава много вода "Кал" описва този образ: "В световното ище изтече, но аз знам, че Йордан ще културно пространство образът на калта продължи да върви по пътя, смътно е натоварен с двойна символика, тъй като очертан отпреде му, пътя към мира в в състава ѝ участват два елемента – земя (пръст) и вода. Между пръстта, съживена от водата (от чиято смес, според Библията, / И продължавай!"

е бил създаден човекът, началото на

еволюцията) и водата (замърсена от

пръстта и отъждествявана с дъното,

утайката, с човешката деградация като

моралната символика". А търсенето Централен за книгата е вторият цикъл на смисъла на съществуването, това завет? Както казват източните мъдреци: Пътят е по-важен, отколкото крайната цел. Не по-малко важен е и оптимизмът

финал, в който сам Господ му казва: "И

Третият цикъл носи името "Някога" (16 стихотворения). Това е цикъл, в

Тези малки песъчинки от пясъчника скрита еротика и обич или просто човешка топлота ("Копче", "Късен Този цикъл завършва с прекрасната плод", "Някога", "Лъкатуши реката", поема "Кал", посветена на бургаския "Нирвана", "Плаж"..., всъщност всички

води до пробуждане, спомагайки за стихотворения) и той е сбор от по-кратки по-"лека". В отделните стихотворения ще фабрикант", "Автор еротичен"), болките и "Възможно най-здрав", "Диалектика"), общество ("Новите дисиденти", "За баницата", "О, кой").

Книгата се е получила и със сигурност

неговия род, както и няколко антологии

През идната година му предстои юбилей (роден е през 1943 г. в Брауншвайг. Германия) и той е подготвил един солиден душата. А и Господ сам му казва в "Кал": "Но първо убий тъмнината в душата си!

Йордан Атанасов. Пазител на вечност. процес на инволюцията), се нареждат Изд. "Алфатрадо", С., 2021.

ДА СГОТВИШ ДУМИТЕ В ХАЙДУШКА ГОЩАВКА

юли - август 2022

За Тошо ДОНЧЕВ и новата му двуезична книга

Когато събирах в Антология

Известните от село Драганово Великотърновско: Асен Разцветников, Владимир Русалиев, Камен Зидаров, проф. Христо Първев - езиковед, проф. Румен Стоянов - поет, преводач, есеист, проф Стефан Станев - биолог, проф. Иван Бочев и Григор Първев - художници, Георги Бонев- поет и преводач, Третият цикъл е с находчивото живял във Виена, Благомир Сираков Иванчев и Пеньо Цонев се запознах с една книга-социология на Тошо Лончев в Драгановското читалище "Съединение баща му - драгановски градинар, че пише разкази, есета, превежда от български и редактира няколко издания. Истинското ни познанство стана в Будапеща на една екскурзия, когато ме покани на гости и ми откри почти целия си "културен арсенал" от книги, автографи, картини и други произведения на изкуството.По-късно, вече директор на Унгарския културен институт в София организирахме съвместни прояви с "Литературен глас", както и представяне на романа ми "Хамовото семе".

Но да се върна на поредната му двуезична книга, издадена на български от "Литературен форум" и представена на 8 юни в Къща музей "Гео Милев" -

Реалната "хайдушка гошавка" на много вкусно, което вдъхновило гостите му, дошли да видят младото семейство. Всички били на мнение, че избраният от Едит мъж е "напет, духовит, а и истински майстор-готвач".

Освен добър готвач, както се разбира от представените рецепти в книгата, Тошо "сготвя думите" така, че и найобикновеният човек ще усети вкуса им. Майстор на детайла, с незлоблив хумор, тактичен и широко скроен. Благородник. Уважава "добродетелността на храбростта в дързостта на мисленето и спора, не и в борбата на телата", както сам твърди.

На добър час на книгата! И с надежда Владимир ШУМЕЛОВ за една среща в Драгановската механана "Бомбата" на "Яйца по Драгановски", приготвени от него. Виното - от мен! Йордан АТАНАСОВ

"ТРОЙНАТА НИШКА" ИЛИ ТРОЙНО УСУКАНИЯТ ВЪЗЕЛ НА ЖИВОТА

Иван Д. ХРИСТОВ

Писателят Васил ЛАЗАРОВ е автор "Звънът на камбаните", "Крайъгълен не им връща нито лев. камък" и "Парадоксът на любовта". Той е съучредител и изпълнителен директор на Асоциация за насърчаване когото героят се сближава и използва, на християнското слово "Емпирей". за да прикрие самоличността си. Пръв председател на сдружение на Верен на своя стил, авторът и в този

Призванието да си писател е съдба динамично развиващ и отговорност. Нужен е талант, но и се сюжет и увлекателна характер не само да се утвърждава и фабула, в центъра, на развиваш, но и да създаваш значими която са човешките книги и спечелиш читателската взаимоотношения, обич. Васил Лазаров е орисан с тези вътрешната борба на качества. Това доказва и с романа героите, притиснати си "ТРОЙНАТА НИШКА" (Изд. от обстоятелствата и "Лексикон", 2022 г.).

Това е роман, в който читателите Често срещаните обрати ще почувстват обсебващата сила, и интригуващи реални емоционалното и духовно съпричастие ситуации. към неговото вълнуващо творчество. драматизма в романа. Верен на своя стил авторът в Бягството на Камен го "Тройната нишка" умело преплита в свързва с тайна, която го интригуващата фабула – разнищваща преследва, а случайната се тайна, динамични обрати, среща с чаровната Олисия финансови възходи и падения, както се оказва плодоносна и и сложните отношения между героите за двамата. Красавицата в романа. В книгата има доста екшън, с огнен темперамент постоянно надвиснала над героя също изживява трудни опасност спиращо дъха преследване, моменти. Тя е суетна и динамика в развитието на сюжета. артистична, способна

Михайлов - "Тройната нишка" на прави компромиси с В. Лазаров се опитва да възстанови принципите си. онази загубена конфликтност в романа, за която жали Мориак в края импулсивни действия и на двадесетте години на миналия век противоречиви чувства, и която прави възможно романът да Камен не се интересува бъде роман - драма. Роман, в който дали околните одобряват от преодолените конфликти се ражда постъпките му. Съдбата е една по – цялостна зряла и отговорна решила двамата с Олисия за себе си и другия човешка личност". да се спасят взаимно,

романа Иван Момчев пък споделя: непознат и зашеметяващ "Притежаващ белезите на трилър, свят – Лион, Монпелие, романът е наситен с живи описания Гренобъл, Марсилия, Кан. и приковава читателския интерес. Редуват се сцени на мизерия и разкош Освен, че е увлекателен, той поражда - такъв е лекорът на тази драма. въпроси-както отколешни, непреходни и екзистенциални, особено значими в живота на главните герои. Камен живота на двама души. Федерик Волоа към старозаветната мъдрост, свързана контекста на проблемите, пред които е успява да се снабди с фалшиви изповядва пред Камен: "На съпрузите, с тайнството на брака. За Камен и

герой, обрекъл се на принудително на персонажите в романа. скиталчество и изгнание в Западна

му сметка – милиони левове във голяма част от сумата. Камен, воден на романите: "Калоян Боговенчаният", престъпното деяние, в което е въвлечен

> Скитайки из Европа, съдбата го среща и с просяка-пияница Жулиен, с

преследвани от миналото. подсилват

роман е заложил на

Според литературоведа Калин на всичко, но не и да

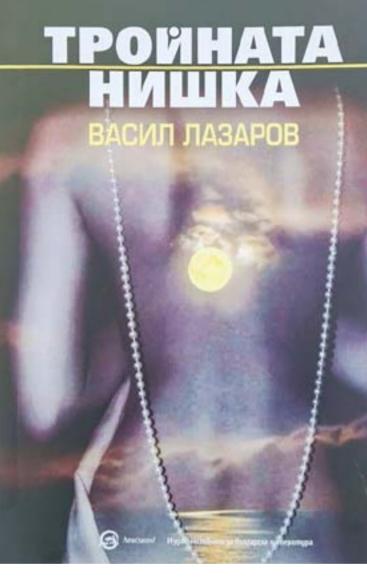
В литературната си оценка за впускайки се в един

документи за самоличност под които се обичат, им е необходимо още Олисия "третата нишка" се оказва не Романът на Васил Лазаров е името Анатолий. Олисия, която е нещо. Трябва им "третата нишка", само библейска мъдрост за семейно интригуващо четиво, в което се с украинско потекло, преди да се която да свърже техните сърца щастие, но и житейска реалност. преплитат човешки съдби, драматични превърне в преследвана личност, завинаги". обрати, любов. Повествованието в работи като танцьорка в заведение. на миналото го преследват навсякъде. събития, проблеми, любовни драми, Той често се намира на границата на нравствени и психологически трусове.

Авторът умело Европа. Той има незавидната участ християнски мотиви, за да разкрие тяхната любов е предопределена и човешкото съществуване е да оставиш на мултимилионер и бездомник духовното прераждане на Камен: "С благословена от Божията воля, така че зад себе си любов, доброта и хуманизъм. едновременно. Причината е страхът времето започнаха да се променят да ги свърже неразделно". от преследване и отмъщение от страна мислите му, характерът и поведението. превеждат и перат пари в банковата "християнството извежда хората от бряг в един зашеметяващ лъскав въпроси, които романът поставя.

ревността към втората си съпруга истинска неуязвимост. брат му Орлин.

Коя е "третата нишка" в Романа? Присъствието на второстепенните

Това според писателя е Божието действието в романа, "третата присъствие, Светият дух – любовта, нишка" се превръща в метафора на Сюжетът на романа проследява която свързва завинаги съдбите и неговото заглавие. Тя ни препраща

Доброто и злото са вътре в човека. роман за любовта, която идва да ни "Тройната нишка" е посветено на Обстоятелствата я принуждават да От неговата воля зависи кое ще промени и само от нашата свободна българския предприемач в началото счупи ваза в главата на работодателя предпочете да съпровожда дните и воля и избор зависи дали ще ни на демократичния преход у нас. си Аришел, който се опитва да делата му. От този съдбовен избор възвиси или погуби. Чрез нравствено Притиснат от обстоятелствата главния я изнасили в квартирата си. С зависи дали ще живее в мир със себе си преобразения образ на главния герой и герой Камен е принуден да напусне напредването на повествованието и околния свят, дали ще е независим неговата участ, авторът отправя своите страната. Спомените, ретроспекцията фабулата все повече се обогатява със или ще бъде в плен на духовните си хуманни послания към читателя. стралания.

"Тройната нишка" се отличава с от съдбата не само да се спасят, но и да докато прогледне за духовната съшност Авторът описва задълбочено и вглъбен реализъм и прозорливост. се влюбят. Сходната участ на бегълци на живота, чиито смисъл е човек да правдиво душевния свят на главния Живописен е и начинът на изграждане ги сплотява: "Когато низ от чисти изпита удовлетвореността от това да случайности тласкат двама души един служи за добруването и щастието на използва към друг, те несъзнателно усещат, че другите, да осъзнае, че смисълът на

полето на егоизма и ги издига на пътя свят. Героите са преминали успешно валута с уговорка да върне обратно по- на любовта и добротата". Подбуден изпитанията да опазят телата си, сега от мъдрия съвет на съседа си по им предстои да опазят душите си. Те не от алчност, а за да се разграничи от местоживеене в Кан – Федерик Волоа, осъзнават, че вече не е достатъчна той решава да използва християнската само любовта между двамата. Нужна вяра като стратегия, за да преодолее е "третата нишка", която да им донесе

> Олисия. Първият му брак се проваля Авторът не идеализира своите герои, заради съпругата, изневеряваща му с а изгражда реални и достоверни образи със своите човешки грешки и слабости.

> > герои в романа като Орлин, Жулиен, Аришел, Федерик Волоа и други допълват и до обогатяват образите на главните герои, осъществят съществени белези на времето и мястото на действието, засищат съдържанието с интересни случки и събития.

Цялата сложна лраматична история е пресътворена с полхолящи хуложествени средства. емоционално, увлекателно и въздействащо.

Писателят Васил Лазаров е четивен автор, който умее да разказва и задържа вниманието на читателя. кара го да съпреживява и го прави съпричастен към проблемите и сложните съдби на своите герои.

Слел лраматични житейски повратности съдбата успява да наложи главния герой Камен като един от най-търсените строители в Кан. Той притежава материални облаги, но идва съдбовният момент, когато е изправен пред дилемата: дали да се освободи от постигнато до всичко момента в името на любовта си към Олисия.

развитието

"Тройната нишка" е вълнуващ

Героят в романа "Тройната нишка" Камен и Олисия са предопределени преминава през много изпитания,

Отвореният финал оставя читателя След поредица от вълнуващи обрати сам да потърси отговорите на тези на руските престъпни среди, които Героят стига до прозрението, че действието се пренася на Лазурния и още много други екзистенциални

животът е хубав

Юлия ВАПЦАРОВА

Изстрадах на детската болка гнева и с нея безсънно се сраснах. Горчивото чувство за чужда вина полека, полека угасна.

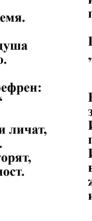
А после възторг и надежди посях и с устрем стремглав, неспокоен, аз своята младост прилично живях. По начин доволно достоен.

Очите ми пееха весел рефрен: "Животът е хубав! Дори съвършен!"

Смених неусетно небе със земя. Задъхано тичах на място. А в моята тиха и страшна душа ми ставаше дяволски тясно.

Повтарях замислено своя рефрен: "Животът е още пред мен!"

В сърцето ми белези трайни личат, зашити с омраза и нежност. Маскирани рани потайно горят. пропити с нехайна небрежност.

<u>Румен СТОЯНОВ</u> ДОСЕЖНО КИРИЛИЦАТА

Icons of Russia. Russia brand book, издателство Kremlin Multimedia, 2011. Едроразмерно разкошно издание, в чиято бележка четем: "Тая книга представлява от себе си едновременно и арт-албум, и енциклопедия. Тя е построена с илюстрации, лаконични текстове и концентрирани в същността на нешата. Смисълът на много символи и явления, свързани с нашата страна, е скрит зад пелена от заблуждения и недомислици. Icons of Russia предлага да узнаем тяхното реално произхождение и значение, а също да видим мащаба на влиянието на руските достижения в културата и в живота на пялото човечество".

Ето що гласи впечатляващата с краткост бележка, озаглавена "Кирилица": "Създаването на славянската писменост въз основа на гръцката азбука било имперски проект на Византия, която виждала себе си като духовна опора на славянските народи. Реформа на кирилицата предприел в началото на XVIII век Петър Велики. Буквеното очертание се опростило, повелил опростяване на буквите (тъй Втора световна война), пък, глей, мола ви го представяме: македонски предприемачи всичко. Останалата част на страницата и грегорианския календар и метричната възможно? Мини, те го е. А Германия и Може би обратно: тя, подир съответен е заета от руски паметник на Кирил система. Мощна латиноазбучна вълна Австрия како и они поминуват без обща прочит от нас, ще да осезаемо подтикне и Методий. А. шях да забравя: и оше по-кратинко писанийце, оповестяващо "Светите Равноапостоли Кирил и Методи създали кирилицата в 879 година".

Отново да прочетем внушителната по сбитост белешчица "Кирилица", но с оглед заявеното, че в ръце държим не какво да е, а енциклопедия. Владимир Ляпоров, креативен (?) директор и автор на текста, говори за "създаването на славянската писменост". Амчи не е ли он чувал, дека славянската писменост е сътворена с глаголица? Оти прескача тъй важната предходница? Знайно, енциклопедия предполага, изисква точност, къде я тук? И оше: Ляпоров твърди, че изданието "предлага да узнаем тяхното реално произхождение". А какво научава любезният читател за произхождението на кирилицата? Една пределно съкратена лъжа, съчинена изцяло в угодия на великорусизма и в

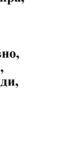
Полмолни течения влачат леня по уморения гръб на живота и цялата сложна човешка съдба превръщат във странна Голгота.

Повтарям с насмешка добрия рефрен: "Животът е хубав! Почти съвършен..."

ЕДНА ЛУНА за всички тъмни нощи И вятърът гальовен, зъл, себичен. И пролетта, в която вярвам още, живеят в мен и аз на тях приличам.

е вече поумняла? Наднича с неподкупното око на сляпа безпристрастност и неумолимо сее междинни станции по дългия път към незнайното. И чака. И ние чакаме, докато бързаме, но точно какво някой е забравил да ни каже. И плащаме с живота си, ранен от мигновения.

От Слънцето – прегръдка, да ме топли. От сухата трева се изхитрих да пия полудели сокове... От шемета необуздан на риска възторг и свобода поисках. От пепелта, която тлее, изграждах огнени идеи. от всички невъзможни истини по тръпния ми път премислени...

и така нататък и така насам. Изложеното в "Иконите на Русия" е отявлена и нагла мозъкопромивка в духа на вечната и нерушима българо-съветска дружба. Отбелязвам случая, защото, уви, съвсем, съвсем не е единствен, тъкмо напротив, кирилицата бива представяна едва ли не като чисто руско явление, гаче от Византия она рипнала право насред Русия, в това й озоваване България няма никаква заслугица. Пък глаголица въобще не се менава, нещата биват показвани така: Кирил и Методий създават славянската писменост (), сиреч очертанията да бъдат приближени към латинските. Същото подразбираемо кирилица) и тя нам как прфва v Русията. Обикновеният руснак обикновено не знае, ибо в училище не му го казват, че славянската писменост да стане веднъж за винаги ясно кой какво възниква посредством глаголица. Впрочем няколкократно са правени опити кирилицата да бъде изхвърлена и заменена с латиница. пропуск тоже съзирам между Германия и такава степен обстановката из Поврдарието, Това наумясал да предприеме самси Петър Първи, още и Велики, но в крайна сметка пускали (достатъчно е да упомена Първа и македонските стопански връзки? Как си обновената азбука получила названието нареченият граждански шрифт става и в са, от десетилетия живеят най-дружески първо прочитат общата история и тя "граждански шрифт". Те го те всичко на 1919, вече при болшевиките след приемането без никаквейша обща история. Че как е ги вдъхновява да работят со бугари? подемат комунистите през 20-те години история? Ирландски и английски дечиня на ХХ век: между 1920 и 1929 с латински как усвояват родното минало при същия Уви, не отсъствието на обща история спъва азбуки били ощастливени 50 от 75-те пропуск? Отвъдатлантически държави малобройни народи. В 1929-а са оповестени три държавни разновидни приспособености от Испания (в Мексико по заповед на на задълбочена, дългосрочна стратегия на латинските букви за руски език. Тия католическия архирей Диего де Ланда били за работа с нея, за жал, печал, срам, че да посегателства, за да не тръсна предателства, изгорени, ей тъй, колкото да не е без хич, 40 000 секват едва в 1930-а, кога Стомановидният езически ръкописи), а сега мексиканците на парче, с тъй обичния им кърпежлък, Бащица туря край на поривите да бъде наричат оная иберийска държава Майка от днеска за нощеска. Да се запитаме: низвергната кирилицата и в SSCP тя Испания. Бразилия и Португалия как как, с какво досегашните заседания на оцелява благодарение милозливостта, поминуват без обща история? Защо през комисията улесняват напредъка в найпроявена от най-безмилостния кръвопиец 1992-а, по случай 500 години от Колумбовото важното за двустранното общуване: в човешката история.

МНЕНИЙПЕ

история, равнопоставено приемлива да вадя необорими примерченца , има ги напомня "В очакване на Годо". за двете страни. То щяло да облекчи колко щем и не щем. отношенията между них, от което само ще

спечелят. Нарочна двустранна комисия току заседава досежно изправянето на кривите македонистко-български краставици. Понеже моя смиреност не съм удостоен с тая благородна тегоба, отдавам се на празни умишления. Следните. Великобритания е достатъчно красноречиво, ей я още една, и Съединените щати с обща история не разполагат. Пък са водили един срещу други, война, кръвопролитие значи, то не им никак пречи да имат най-приятелски, плодоносни отношения. Франция и Англия блестят с ненадминуемата Стогодишна война. Е как тя не ги кара да се карат и не ги подкокоросва да съчинят обща история, която да обясни на англета и франсета какви са ги вършили техни дели в продължение и протежение на един век, че тогава е сторил, кой до колко и с какво бил е прав* или седнал? Тоя съществен Франция: що реки от кръв са взаимно си че тя ще повиши чувствително българобили са по 300 и горница голинчета владяни пристигане в Задокеанието, Испаноамерика стопанското взаимодействие. Мигар само и Испания не написаха обща история, че да ние и македонците имаме преплетени обяснят взаимоизгодно какви са били ония истории? Нима Истамбул и Атина са три столетия? Румъния и Молдова оти се в по-благоприятно положение досежно България и Македония усилено не хванаха за гушите, мигар няма какво да Кипър и отцепената му Турска република? търсят като как да съчинят обща поделят, започвайки с езика? И тук спирам Обнадеждаващото чакане на обща история

Въз основа на горе казаното позволявам в торба.

си да мисля, че не липсата на обща история е спънка за успешното развитие на българо-македонските вземодавания. Ще подкрепя становището ми с Гърция: нейните капиталовложения в Северна Македония заеха първо място в тая страна далеч, далеч преди Атина да й закачи прилагателното. И щръква недоумение във вид на питане: лют спор водеха десетилетия наред Атина и Скопие како да се именува скорошната държава, пък то никак не възпираше гръцки капитали да се ширят из Повардарието. Как така? Много просто, наша поговорка обяснява случая, пък и не само него: кога се роди

С какво несъществуването на обща история спъва/ше българските капиталовложения в преди тя да северняса и после? Ако бъде стъкмена обща история, она мигар ше по-читавото развитие на общуването с югозапалната ни съселка, а неналичието не тръсна позор, управленците ни карат

PAHA

Докосвам плахо тази рана частица от самата мен Фиксира ме с оголен поглед. Не се променя. И не спори. Уверена и съвършена фрагмент от грозен сън. Потулям я грижливо и усещам: в мен тя е най-истинското нещо.

ОТ ВЯТЪРА надежда си уших. А в устрема неспирен на реките – енергия потърсих. И прикритие

гърче, еврейска майка плаче, тъй като новодошлото ще бъде по-хитро от нейното чедо. Нали гърците са всеизвестно глупави, друга наша поговорка непонятно защо гласи: грък ако не те излъже на отиване, ще те излъже на връщане. И сякаш то не подсилка: грък и на Великден излъгва. Та: защо гърците не изчакаха първо да уредят въпроса с наименованието на Скопска Македония, ами правеха каквото е за Гърция изгодно. Защо милодрагото ни отечество не следва убедителния гръцки пример: исторически неуредици са едно, стопански

*народна мъдрост гласи: прав като въже

11

<u>Александър ЙОТОВ</u>

ЕПИГРАМИ

Отечество прекрасно,

В ЛИТЕРАТУРАТА

Да пишеш кратко

е най-сладко!

ДИАЛЕКТИКА

Тъкмо узреем,

и... остареем!

на зелено

Младите – на запад,

старите - на лапад...

BS CHART GOARD IER

защо със всичко си съгласно?

РИТОРИЧНО

Каква, каква държава – с народа си да се сражава!

П/ОБЪРКАН СВЯТ

Лъсна истината гола – да не знаем на Иванчо пола!

ПЪТ КЪМ СЛАВАТА

Как да нашумите, като не шумите?

ЗА НОВОТО ВРЕМЕ

Щеше да е по-прилично. ако не беше толкова... демократично!

В ПАРЛАМЕНТА

Какво голямо борене – да ти плащат за бърборене!

ТРЕТА ВЪЗРАСТ

Как да я приема – открадна ми перчема!

към жените

Колко бързо проглеждам, щом с очи на съпруг ви поглеждам!

НА ЕДИН ПОЕТ

Най се издаваш, като... издаваш!

ЕДНА ИЗКЛЮЧИТЕЛНА ЛИЧНОСТ

На 24 юли 2022 година навърши 95 години една изключителна личност -

проф. МИНКО БАЛКАНСКИ.

Роден през 1927 година в с. Оряховица, Старозагорско, той от дете е много любознателен и ученолюбив. В гимназията взема два класа за една година и така на 16 години става студент по химия в Софийски университет. На 17 години заминава за Франция съвсем сам, с оскъдни знания по френски език цигулка и пиано. Навсякъде по света, и още по-оскъдни средства. Минко има където живее, има пиана и рояли – в с. супериор в Париж, където е учил него- и САЩ. Има задълбочени познания в вият идол Луи Пастьор. По онова време класическата и оперна музика, също в това супер елитно учебно заведение и в театъра. Компетентен ценител на приемат само французи и затова той изобразителното изкуство, горещ пов Бордо. На 27 години вече е доктор на от младини. науките, а на 28 години става най-мла- Професор Балкански се връща в Бълдия професор по физика в света. Оттук гария през 1992 за да получи титлата ни успехи. Работи като др. на науките университет. През 1995 година реставв института "Макс Планк" в Берлин, рира бащината си къща в Оряховица и а след това в един от най-известните създава база на основаната от него фонинститути по физика "Франц Хабер", дация "Миню Балкански". За родолюкъдето преди войната работят 11 Нобе- бивата дейност на проф. Балкански, за

воля". Рядко се случва заглавие от две образователни проекти. думи да отразява така пълно съдъри осъществяване на една житейска жи идеи и бъдещи проекти. Един филоувлекателен роман, който показва, като галоши, а други като катедрали". че с упорство, работа и вяра, човек Позволих си да напиша това кратко може да постигне всичко. Не само "Похвално слово" за една катедрала. физиката запълва живота на проф. Минко Балкански. Той е многопластова, ренесансова личност. Свири на

голямо желание да учи в Екол нормал Крива Круша и с. Оряховица, в Париж завършва Висшето училище по химия читател на творчеството на Гьоте още

започват неговите изключителни науч- "Доктор хонорис кауза" на Софийския неговата просветителска мисия, за без-След това започва международното користната му благотворителност може му признание. Професор в Универси- и трябва да се напише отделна книга. В тета "Мария и Пиер Кюри", гостуващ летните школи на неговата фондация се проф. в Калифорнийския университет събират участници от цяла България и в САЩ, проф. в Сорбоната. Има мно-чужбина. Целта е да се събуди интерес и жество награди и титли, между които жажда за научни знания, гражданско оби най-високото отличие на Полша. Изнася серия от научни лекции в Япония, и младежите. Изискванията към тях са след това обучение на научни работници да проявяват изключителен интерес и в Индия, където е член на Индийската мотивация. Ръководители на тези шко-Академия на науките, а по-късно изнася ли са изтъкнати професори и педагози, лекции в Австралия. Конгреси, семи- също архитекти, физици, астрономи, нари и посещения на лаборатории в завършили престижни университети в Китай, където е запленен от китайската Европа и САЩ. В езиковите школи по френски и английски език учениците Професор Минко Балкански е ав- работят с известни педагози и журналитор на мемоарната книга "Устрем и сти, реализирали множество световни

жанието на един пълноценен живот Балкански все още е изпълнен със свемечта. Книгата е написана като софбеше казал: "Някои хора остаряват

Маргарита САПУНДЖИЕВА

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул. Хр. Ботев 4 Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ тел: 042/649-110, GSM 0888 790 135

Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ Красимира БОЖАНОВА Издател: НЧ "Даскал Петър Иванов-1988"

E-mail: lit glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenglas.com IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: "ЛИТЕРА ПРИНТ" АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията

Ян ПОЛКОВСКИ

е роден през 1953 в гр. Берутов, Полша. Живее в Краков. Полски поет, журналист, активен деец на профсъюза "Солидарност". Завършил е полска филология в Ягелонския университет, Краков. Дебютира като поет през 1978 г. Като активист на демократичната опозиция и независим издател, е интерниран по време на военното положение в Полша. Дебютната му стихосбирка е озаглавена "Това не е поезия" (1980).

Ян Полковски е автор на над 17 поетически книги, както и на книги с проза и публицистика. По-важни стихосбирки: "Огън" (1983), "Cantus" (2009), "Горчивият час" (2015), "Гласове" (2012, второ изд. 2013), "Когато Бог се колебае" в два тома, събрали найдобрите му творби от периодите: m. I: 1997-2017 u m. II: 2018-2022. Носител е на редица награди и отличия, между които: Кавалерски кръст на ордена на Възраждане на Полша за изключителните му заслуги в дейността за насърчаване на демократичните промени в Полша (2007); литературна награда "Орфей" за поетическия сборник "Гласове" (2013); държавно отличие Кръст на свободата и солидарността (2016); златен медал Gloria Artis (2018); държавно отличие орден на Белия орел за изключителни постижения в литературното творчество, за разкриване на истината за съдбата на полския народ, за защита на свободата на словото в Полша (2021).

СТИХОТВОРЕНИЯ ЗА ВОЙНАТА

ПРОЛЕТ

Размразената земя носи живота на безименното дете Момчето в синьо палтенце живее вече шест голини

Зад гърба му стърчи дървен кръст забит в пресния гроб на майка му Момчето гледа напред Вижда само това което го няма това което никога няма да бъде И себе си в средата на нищото

В СРЕДАТА НА НИЩОТО

СЕЯЧ

утринното слънце От стъпалата му прорастват корени и пият сила от приспаната земя Свършва молитвата си и тръгва надлъж през утихналия обор през съзвездия от локви влече след себе си планетата сяда с нея мълчешком на трактора прегракнал от тежката работа и сеят заедно пшеница Вечерта в избата на дома сред грохота на влажната тъмнина приведени над празното креватче търпеливо чакат докато се роди гладът Чуват: из зад хоризонта над царските златни куполи се приближава неговата пременена свита

Бос мъж пред дома си гледа

31 март 2022

БЮРО, БЮСТ

Бях по-силна от женската си природа
така че не трябваше да избирам
между щастието на жената
и посвещаването на живота

и посвещаването на живота за извайване на собственото ми изображение в мраморите на Кносос на римските олтари и разпилените кости на континентите

Разбира се понякога разтварях крака и си позволявах да се забавлявам с Григори със Сташек и Йоахим но дълбоко в душата си оставах добродетелна дъщеря на нуждата

Макар че съм майка

от гърдите ми никога не потече мляко
Децата си кърмих с чистата като кръв вода
на Дунав Волга Висла и Лоара
Синовете ми направо от корема тръгваха с факли
за да осветлят Райхстага
а любимите ми дъщери бръщолевейки в люлката
прелъстяваха Париж превземаха Зимния дворец
и пасяха коне в степите на Изток
които достигат по-далеч дори от погледа на Бога

Внуците? Грижех се за да израснат красиви с полегати очи с бадемова кожа която прелива във всички нюанси и никой не би могъл да ме упрекне че попаднах в капана на германската красота

Свързах ги заедно с братския възел на съдбата която издигна нашата съдба над пароксизма на народните събития така че вече няма нито евреин нито грък макар да признавам че обаянието на Вагнер и Ницше е оцеляло

Аз остарялата императрица на вековете с книги написани на швабски и на кирилица обучавам слабите как благоразумно да губят
Не съм просто майка а орбита по която подреденият свят кръжи около Европа освободена от полусъществуване
Утре във Владивосток ще я почета с венец поставен на паметника на Гьоте а в Лисабон ще се моля да се изпълнят нейните намерения заедно с Василий Велики

Днес вече в канцеларията на Империята на бюрото стои сърцето на планетата което бие тихо в моя скромен бюст от бял мрамор

ПЕСЕН ПРЕЗ СЪН

Живеем със смъртта по братски слагаме я редом до хляба като нещо насъщно полагаме бъдещето в нейния гроб обраснал по границите му с обикновен пролетник

Зовем я кой както иска защото е безименна Снимката ѝ носена в сърцето прилича на въздуха

Нощем си слага маската на нежна и тъжна любов Гола и горчиво съблазнителна танцува в ритъма на грохота на гаубиците

Сутрин поставя сиви корали по телата на ранените от Русия обвива ги със забрава засланя лицата им с панихида

Преоблечена като майка прегръща болните деца с нежността на куршумите и украсявайки ги с къдриците на полетата сладко си тананика в предверията на ада

живот с войната

Сживихме се с войната както с песента на лудата леля сякаш нейните думи могат да понесат всички човешки падения и възходи и праха на съдбата която не е възможно нито да се избегне нито да се преживее

Сживихме се с нейните деца които хлипат зад стената събуждат се заспиват плачат и отново попадат в плена на смъртта Сънувайки те чуват как кървейки прелетяват отломки от бездомните континенти

Примирихме се с войната преди тя да приготви имуществото си и да отпътува за родното си място Гледаме тялото ѝ лежащо далече в рова в лилавия цвят на орхидеите в тиара на черния дим Вижда се на екрана как догасва без жал в пламъците на спасението

Наистина умеем да живеем с войната така че не трябва да се защитаваме Не трябва да бъдем като предците ни които за да избягат от собствената война емигрираха от света Сега те се учат в подземието как да живеят с прострелян череп

Превод от полски: Лъчезар СЕЛЯШКИ